

WYTYCZNE ESMA DLA FUNKCJI COMPLIANCE ROK 2021

Propozycje wdrożeniowe

CZ II

W części 1 artykułu z dnia 28 maja 2021 r. tj. „Wytyczne ESMA dla funkcji compliance (2021r.) - zagadnienia ogólne oraz propozycje wdrożeniowe – cz. 1ta skupiłem się na zagadnieniach ogólnych oraz pierwszych 26 punktach Wytycznych 2021² oraz zaproponowałem jak zaadresować i wdrożyć poszczególne fragmenty wytycznych. W tej części skupię się na pierwszej części wytycznej nr 3 tj. **wytycznej dotyczącej obowiązków sprawozdawczych komórki ds. nadzoru zgodności z prawem w zakresie pkt. 27 i pkt. 28 lit. a) Wytycznych 2021.**

1. **Pkt. 27 Wytycznych 2021:** *Odpowiednim narzędziem pozwalającym zwrócić niezbędną uwagę kierownictwa są obowiązkowe sprawozdania dotyczące zgodności z prawem, o których mowa w art. 22 ust. 2 lit. c) i ust. 3 lit. c) oraz art. 25 ust. 2 i 3 rozporządzenia delegowanego MiFID II.*

Obowiązkowe sprawozdania dotyczące zgodności z prawem powinny obejmować wszystkie jednostki organizacyjne zaangażowane w świadczenie usług inwestycyjnych i działalność inwestycyjną oraz świadczenie usług dodatkowych firmy.

W przypadku gdy sprawozdanie nie obejmuje całej wspomnianej działalności i wszystkich tego rodzaju usług firmy, należy w nim wyraźnie wskazać tego przyczyny.

Rozporządzenie delegowane to oczywiście zgodnie z definicjami Wytycznych 2021 Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy³ (dalej: Rozporządzenie 565). Zatem kiedy Wytyczne 2021 stanowią,

że „(...) odpowiednim narzędziem pozwalającym zwrócić niezbędną uwagę kierownictwa są obowiązkowe sprawozdania dotyczące zgodności z prawem, o których mowa w art. 22 ust. 2 lit. c) i ust. 3 lit. c) oraz art. 25 ust. 2 i 3” to chodzi o:

a) sprawozdania dotyczące wdrażania i skuteczności ogólnego środowiska kontroli w odniesieniu do usług i działalności inwestycyjnej, zidentyfikowanych zagrożeń oraz składania sprawozdań dotyczących rozpatrywania skarg, a także podjętych lub planowanych działań naprawczych [art. 22 ust. 2 lit. c)];

b) doraźne sprawozdania składane przez compliance bezpośrednio kierownictwu w przypadku wykrycia istotnego ryzyka niespełnienia przez firmę jej zobowiązań na mocy dyrektywy 2014/65/UE [art. 22 ust. 3 lit. c)];

c) pisemne sprawozdania dotyczące zagadnień związanych z funkcją compliance otrzymywane nie rzadziej niż raz do roku przez kierownictwo wyższego szczebla, wskazujące zwłaszcza, czy podjęto odpowiednie środki naprawcze w przypadku ewentualnych nieprawidłowości [art. 25 ust. 2)];

d) Pisemne sprawozdania dotyczące zagadnień związanych z funkcją compliance otrzymywane regularnie przez radę nadzorczą [art. 25 ust. 3].

Jak wdrożyć? Odpowiednie zapisy w wewnętrznych aktach normatywnych, do tego opracowanie metodyk, pamiętając o zdaniu drugim i trzecim tj. by sprawozdania wskazane powyżej obejmowały wszystkie jednostki organizacyjne zaangażowane w świadczenie usług inwestycyjnych i działalność inwestycyjną oraz świadczenie usług dodatkowych firmy, zaś jeśli nie obejmują, należy w nich wyjaśnić dlaczego.

2. **Pkt. 28 lit a) Wytycznych 2021:** *W stosownych przypadkach pisemne sprawozdania dotyczące zgodności z prawem powinny uwzględniać następujące zagadnienia:*

(a) *Informacje ogólne:*

- *informacje na temat odpowiedniości i skuteczności polityk i procedur firmy mających na celu zapewnienie wypełniania przez firmę i jej pracowników obowiązków wynikających z MiFID II;*
- *stosowne zmiany i ewolucję wymogów regulacyjnych w okresie, którego dotyczy sprawozdanie;*
- *zarys struktury organizacyjnej komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, w tym ogólną liczbę zatrudnionych pracowników, ich kwalifikacje i hierarchię służbową, a w kolejnych sprawozdaniach wszelkie zmiany w tym zakresie;*

Wytyczna ponownie referuje do sprawozdań dotyczących zgodności, które wymienione są w Rozporządzeniu 565, a które opisane zostały powyżej. W tym przypadku warto wspomnieć także o postanowieniach Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach (KNF)⁴ [dalej: Rekomendacja H]. Firmy inwestycyjne, nie muszą stosować postanowień Rekomendacji H, więc i wdrożenie Wytycznych w zakresie sprawozdawczości będzie relatywnie prostsze, bez konieczności układania raportowań w zgodzie z Wytycznymi 2021 i Rekomendacją H. Co do zasady większość zagadnień z wytycznej dotyczącej obowiązków sprawozdawczych komórki ds. nadzoru zgodności z prawem pokrywa się dla banków z art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie z obowiązkami wynikającymi z Rekomendacji H. Tam, gdzie się pokrywa będzie konieczna zmiana nomenklatury, tak by pozostawała zgodna także z Wytycznymi 2021.

Rekomendacja 21 w Rekomendacji H wskazuje, że kierujący komórką do spraw zgodności powinien opracować, a zarząd banku i rada nadzorcza powinny zatwierdzić zasady rocznego przesyłania przez komórkę do spraw zgodności do zarządu banku i rady nadzorczej lub komitetu audytu, jeżeli został powołany, raportów odnośnie realizacji zadań tej komórki obejmującego co najmniej sprawozdanie z realizacji zadań komórki do spraw zgodności, zestawienie wyników testowania

przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych, zestawienie wyników identyfikacji, oceny, monitorowania i kontroli ryzyka braku zgodności, sposób zapewnienia niezależności komórce do spraw zgodności i jej pracownikom, informacje o zapewnianiu odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników komórki do spraw zgodności, zakres współpracy komórki do spraw zgodności banku z analogiczną komórką podmiotu dominującego, podmiotów zależnych oraz korzystania z określonych usług doradczych w ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Jak wdrożyć? Stosując zatem postanowienia Rekomendacji H oraz Wytycznych 2021 jednocześnie, można połączyć oba wymogi raportowe. Propozycje poniżej.

- *informacje na temat odpowiedniości i skuteczności polityk i procedur firmy mających na celu zapewnienie wypełniania przez firmę i jej pracowników obowiązków wynikających z MiFID II*

Zgodnie z rekomendacją 5.5 lit a) Rekomendacji H procedury, czyli zdefiniowany sposób określonego postępowania przez pracowników poszczególnych jednostek, komórek i stanowisk organizacyjnych, są jednym z głównym rodzajów mechanizmów kontrolnych w banku. Dodatkowo informacje na temat odpowiedniości i skuteczności polityk i procedur można uzyskać także stosując postanowienia rekomendacji 13.4 (np. lit. a), c), d), e) i przede wszystkim litera f) - działalność banku podlegająca wymogom wynikającym z przepisów regulujących funkcjonowanie rynków instrumentów finansowych (np. wymóg klasyfikacji klientów, testów odpowiedniości i adekwatności, wymogi odnośnie odpowiedniego doradztwa inwestycyjnego). Rekomendacja 13.4 stanowi, że zakres dokonywanej przez komórkę do spraw zgodności weryfikacji bieżącej pionowej może obejmować w szczególności weryfikację przestrzegania mechanizmów kontrolnych (np. procedur), przez pierwszą linię obrony w obszarach jak wyżej. To oznacza, że by wdrożyć poprawnie wytyczną z lit. a) pkt. 1 należy najpierw w odpowiedni sposób zdefiniować w banku weryfikację bieżącą pionową, wdrożyć

weryfikację bieżącą pionową, wdrożyć ją do wewnętrznych aktów normatywnych w tym do regulaminu komórki ds. zgodności, następnie zaś przeprowadzać weryfikacje bieżące pionowe, które badałby zgodność z procedurami, kluczowymi dla danego banku w kontekście systemu MiFID II.

→ *stosowne zmiany i ewolucję wymogów regulacyjnych w okresie, którego dotyczy sprawozdanie*

Komórki compliance w bankach wykonują takie zadania w ramach stosowania m.in. rekomendacji 15 Rekomendacji H. W jej rozumieniu, w ramach procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności bank powinien identyfikować ryzyko braku zgodności. Bank powinien szczegółowo określić zakres informacji wykorzystywanych do identyfikacji ryzyka braku zgodności. Szczegółe wskazane są w ust. 2 wskazane rekomendacji 15, zgodnie z którą, do podstawowych informacji wykorzystywanych w ramach identyfikacji ryzyka braku zgodności powinny należeć co najmniej zmiany przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów rynkowych. W połączeniu z treścią rekomendacji 19.1 lit. a) mamy w zasadzie zobrazowane 1:1 treść lit. a) pkt. 2 omawianej wytycznej tj. wskazanie, że komórka compliance powinna być odpowiedzialna za kompleksowe raportowanie wyników dotyczących identyfikacji i ryzyka braku zgodności, w tym obejmujących istotne zmiany w przepisach prawa, regulacjach wewnętrznych i standardach rynkowych (rekomendacja 19.1 lit. a), tyle tylko, że wskazane raportowanie będzie odnosić się do zmian w ramach systemu MiFID II (choć oczywiście nie będą to wyłączne obowiązki funkcji compliance w banku, ale jedynie na potrzeby Wytycznych 2021).

→ *zarys struktury organizacyjnej komórki ds. nadzoru zgodności z prawem, w tym ogólną liczbę zatrudnionych pracowników, ich kwalifikacje i hierarchię służbową, a w kolejnych sprawozdaniach wszelkie zmiany w tym zakresie;*

Wskazana wytyczna pokrywa się w idei wyrażoną w rekomendacji 12 w Rekomendacji H, zgodnie z którą bank powinien wyodrębnić komórkę ds. zgodności, zapewnić jej odpowiednie usytuowanie w strukturze organizacyjnej banku, określić w sposób formalny jej uprawnienia i obowiązki,

jak również zapewniać niezależność oraz odpowiedni status kierującemu komórką ds. zgodności i jej pracownikom. Dodatkowo zasady sprawozdawczości w zakresie komórki ds. zgodności w Rekomendacji H mogą być interpretowane na podstawie rekomendacji 21.1 lit. e), zgodnie z którą roczny raport komórki ds. zgodności powinien zawierać informacje o zapewnianiu odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników komórki ds. zgodności.

¹ <https://compliance.mifid.files.wordpress.com/2021/05/wytyczne-esma-dla-funkcji-compliance-2021-zagadnienia-ogolne-oraz-propozycje-wdrozeniowe-cz-1.pdf> [dostęp na czerwiec 2021 r.];

² Tj. Wytycznych ESMA w sprawie określonych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem: https://www.esma.europa.eu/system/files_force/library/guidelines_on_certain_aspects_of_mifid_ii_compliance_function_requirements_pl.pdf?download=1 [dostęp czerwiec 2021 r.];

³ Dz.U. L 87 z 31 marca 2017 r., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0565&from=PL> [dostęp 14.06.2021]

⁴ https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/knf_170534_Rekomendacja_H_2017_50303.pdf [dostęp 06.2021 r.].

Więcej w kolejnych częściach artykułu.